

bil kratkoma edino zato odpuščen iz službe! Pa ne samo to. Priznani pedagog, ki so bili na glasu kot vzor pridnosti in delavnosti, je ta strankarski apostel tako brezsrčno šikaniral in preganjal, da jim je popolnoma zagrenil njih poklic!

Ta mož, ki ni poznal niti najnavadnejših zakonitih predpisov, je zidal svojo moč in veljavo na ovaduhih in denunciantih, ki jih je sam organizoval, čeprav je vedel, da s takim početjem demoralizuje učiteljstvo!

Neki učitelj, ki ga je prejšnji nadzornik zaradi neumorne delavnosti in pridnosti vedno hvalil in bil dvakrat odlikovan z najvišjega mesta, ni našel milosti v očeh tega gornjeavstrijskega Lanovca, in sicer zaradi tega ne, ker je sprejel mandat svobodomiselnega učiteljstva k VIII. gornjeavstrijski daželni učiteljski konferenci. Ker ni mogel pobiti drugega vzroka, mu je očital njegove kratke turistične, oziroma biciklistične hlače. Opoval ga je navzlic jasnim nadzorniškimi predpisi (§ 4), pri lokalni (inšpekcijski) učiteljski konferenci, pri odprtem oknu tako sirovo in neotesano, da so se vsi spogledovali nad tem nadzornikovim nastopom. Ko se je hotel ta učitelj opravičiti, zagrmil nad njim, da mora molčati!² Na to je pa tožil učitelj nadzornika pri c. kr. okrajnem sodišču zaradi razžaljenja časti. A napravil je račun brez „značajnega“ nadzornika! Ta je bil še pred razpravo v neprestani pisni zvezi s pričami tožiteljevimi. Posledica te pismene zveze je bila: priče so postale pozabljive in se niso mogle več spominjati besedi, ki jih je rabil njih predstojnik, ki je bil zaradi tega tudi oproščen.

Pri tej razpravi se je prečitelo tudi pismo vpokojenega nadučitelja Fürböcka, v katerem se dokazuje, kako sirovo, oblastno in nedostojno se je nadzornik Huber vedel tudi proti temu svobodomiselnemu učitelju. Nadzornik Huber je vse tajil, kar se mu je očitalo; da, še celo tako predrzen je bil, da je zagrozil Fürböcku s tožbo, ki je pa iz previdnosti ni vložil. Stvar je pa prišla potom časopisja v javnost, in gornjeavstrijski namestnik je kot predsednik deželne šolskega sveta pozval Hubra, da takih očitkov ne sme kar mirno prezreti, ampak mora tožiti.**)

Na ta poziv je vložil Huber tožbo proti vpokojenemu nadučitelju Fürböcku zaradi žaljenja časti in zaradi razširjanja navidezno neresničnih dejanj. Razprava pri okrajnem sodišču v Urfaru se je končala s popolnim porazom Huberjevimi: nadučitelj Fürböck je bil oproščen, ker je doprinesel dokaz resnice. Nadzornik Huber je v istini nehtrulil naprednega nadučitelja, ki je osivel službi, tako-le:

„Preganjaj Vas bom do krvi; pobil in upognil Vas bom tako, da boste imeli dovolj, čeprav ste star mož; osramočeni in zaničevani boste morali od tu proč; niti vinarja pokojnine ne boste dobili; tako kazni tudi zaslužite. Vi, podel, zavržen človek! Imamo Vas še vedno v rokah, čeprav ste v penziji!“

Pri tej razpravi je navedel Huber, ki je do skrajnosti vse tajil, kot pričo predsednika krajnega šolskega sveta, kmeta Krallerja, ki je bil prisoten pri tem „razgovoru“. Ta, seveda, izjavi, da ni ničesar slišal! Ker ga je pa postavila cela vrsta drugih prič na laž, je uvedlo državno pravdnništvo zoper Krallerja kazensko preiskavo zaradi krive prisega! Razprava je bila dne 24. avgusta t. l., in sicer pred deželnim sodiščem v Lincu. Kraller deloma prizna in izjavi, da ga je nadzornik Huber takoj po „razgovoru“ v Mattighofnu (dne 7. novembra 1910) pozval, naj ves „razgovor“ s Fürböckem natančno zapiše... V popisu tega „razgovora“ se pa nahajajo taki izrazi, ki so v protislovju z omiko tega krajnega šolskega predsednika.

Državno pravdnništvo je na podstavi preiskave izjavilo, da je nadzornik Huber jako sumljiv, da je pri hudodelstvu Krallerjevem sodelježen, da je pravzaprav pravi krivec in kot tak hujše obdolžen, kakor pa obtoženec Kraller.

² Nadzornik Maier je tudi osorno zavrnil učitelja, ki je hotel dati pojasnilo na nadzornikovo poročilo z besedami: „Jaz si svojega poročila ne pustim kritikovati.“ Uredn.

** Radovedni smo, kdaj pozove deželni predsednik baron Schwarz našega Maierja, da mora tožiti naš list, da nam bo pred sodiščem mogoče nastopiti dokaz resnice in dokazati vse, kar smo o Maierju trdili. Uredn.

Nadzornik, ki je bil kot priča zapri-sežen, ne more zdaj natančno povedati, kaj je govoril, prizna pa, da je mogoče, da je res rabil navedene besede proti nadučitelju Fürböcku, čeprav je prej vse tajil! Izjavil je pa zopet pod prisego, da ni kričal in da ni bil nič razburjen! In vendar so štiri priče dokazale, da je Huber tako kričal, da so se razumele njegove besede celo na daljavo 60 metrov!...

Kraller, nadzornika Hubra glavna priča, je bil zaradi krive prisega obsojen na šest tednov težke ječe z enim postom in na poravnajo vseh stroškov. Tako je postal ta mož žrtev nadzornika Hubra, oziroma gornjeavstrijskih klerikalcev.

Z nadzornikom Hubrom, ki je s svojim terorizmom napram učiteljstvu oškodoval ugled učiteljstva in s to razsodbo pa ugled nadzorovalnih šolskih organov, bo pa v obliki plave pole obračunalo — naučno ministristvo.*)

*) Ako naši Maierjevci sami tega ne store, bo naša skrb, da jim preskrbimo — penzion! Uredništvo.

Učiteljica, žensko vprašanje in gibanje.

Referirala na II. zborovanju sloven. učiteljskih abiturientov in abiturientk gđe. Stičova.

Žena v službi duševnega in telesnega dela.

Kakor hitro se je dovolil ženi dostop do najraznovrstnejših strok šolstva, se ji je s tem dovolil tudi dostop do najraznobarvnejših služb.

Razen v službe, ki so specialno ženske, so: šivanje, pranje, likanje, izdelovanje perila, nakitja, cvetic, pletenje nogavic, kvačkanje čipk, vezenje, predilstvo itd., se je s strokovno in višjo izobrazbo dal tudi dostop v prej nedostopne službe.

Prvi poklici žene so bili malo obrtno delo. A naval kapitalizma je odtrgal ženo vedno bolj in bolj njenemu pravemu poklicu in jo je nagibal vedno bolj in bolj v svet — na delo.

Celo omoženi ženi ni nič pomagalo sklicevanje na materinske dolžnosti, morala je tudi ona na delo v tvornico in je postala tako žrtev sedanje kapitalistične družbe — družbe izkoriščanja.

Toda ker je kapitalizem prisilil tudi meščansko ženo do pridobitnega dela, si je morala tudi ona poiskati poklic. Preponiževalno se je zdelo meščanski hčeri iti v delavnico, zato si je iskala meščanska žena v prvi vrsti dela v takozvanih višjih poklicih.

Iskala si je trgovske izobrazbe in šla je v trgovino.

Prešla je od telesnega dela, ki vse-kakor često škoduje ženi v njenem pravem poklicu, do pol mehaniško-duševnega dela.

A ni dolgo trajalo, ko je žena na podlagi višje izobrazbe prodrla tudi v urade in danes jo vidimo v njih kot dobro duševno-mehaniško moč.

Izobrazba je ženi odprla pot, da jo danes vidimo že v marsikaterih uradih, jo vidimo kot učiteljico, kot profesorico, da, vidimo jo kot zdravnico itd.

Tako vidimo, da je žena prešla od telesnega dela, ki je bilo njenemu razvoju često kvarno, do duševnega dela in je prodrla v duševnem delu in tozadevnih poklicih že precej daleč.

Prodira danes celo na polju vede in umetnosti. V tem oziru seveda, toliko kolikor je to njeni razvojni stopnji že primerno.

Ellen Keyeva piše v tem oziru sledeče:

„Kjer je potreba konstruktivnega daru, tam so se žene doslej malo odlikovale: niso ustvarile nekakega filozofičnega sistema, ne velike religije, ne velike skladbe, ne monumentalne stavbe, ne klasične drame, ne klasične epopeje. Odlikovale pa so se v eksaktnih vedah, v katerih se jim je sposobnost odrekalo, n. pr. matematiki, astronomiji, fiziki.“

Tudi na polju iznajdb, odkritij in stvarjenja so delavne, četudi se sedaj še nobena ni izkazala s kako epohalno iznajdbo. — Če je bila današnja inferiornost na vsakem tem polju naravna usoda žene, to bo mogoče določiti šele tedaj, ko bodo žene že več rodov imele pravico do iste

izobrazbe kakor moške in isto izpodbudo od doma in družbe. — Morda je bila njena genialnost dosedaj ovirana ali pa je — in jaz mislim, da je to — posebne vrste, različna od moške.“

Tako poroča Ellen Keyeva o prodiranju žene do najvišjega duševnega dela.

Eno lahko trdimo: žena danes prodira — čeprav ne v masah — tudi v višje poklice!

Izmed vseh ženskih poklicev pa je po splošni sodbi ženi najbolj primeren in prikladen poklic učiteljice.

To je duševni poklic žene, v katerem lahko razvija žena vsa svojstva, potrebna k ženskemu razvitku, vsa materinska svojstva.

Je pa tudi poklic učiteljice najbolj soroden s poklicem materinstva, ker vrši nalogo matere: pouk in vzgojo mladine — otrok.

Če pridružimo poklicu učiteljice še narodno-socialno delo, je to najidealnejši del rešitve ženskega gibanja — za nas.

Z ozirom na državni ljudskošolski zakon, pa nam je pripomniti, da ima žena tu iste hibe v pravicah kakor pri drugih poklicih in da je zakonu pridajati in odvzeti še marsikaj — preden bo v soglasju s sodobnim ženskim gibanjem in zahtevami žene v tem poklicu.

Preosnova državnega ljudskošolskega zakona si mora vzeti tudi žensko vprašanje za podlago, če se hoče ta preosnova rešiti pravično!

(Konec.)

VIII. deželna učiteljska konferenca

se vrši v Gradcu v dneh 11., 12. in 13. septembra 1911.

Dnevni red razprav je sledeči:

1. Revizija učnih načrtov za občne ljudske šole.

2. Poročilo o imeniku za ljudsko šolo (eventualno meščansko šolo) potrebnih učil, ki se izda v smislu § 18. šol. in učnega reda. V zvezi s tem je: Poročilo o novi stenski karti Štajerske od Rothauga in Trunka.

3. V koliko je ideja stvarilnega dela kot poučni princip vobče in v posameznih učnih predmetih ljudske in meščanske šole že sedaj izvedljiva.

4. Poročilo o bistvu eksperimentalne didaktike in v koliko se ljudska šola lahko na eksperimentalnih poizkusih udeležuje.

5. Osnutek službenega predpisa za učitelje in učiteljice na ljudskih in meščanskih šolah.

6. Reforme uradnih konferenc.

*

Odposlanci k deželni učiteljski konferenci iz slovenskega Štajerja so:

1. Šolski okraj Brežice: Knapič Ivan, nadučitelj v Vidmu.

2. Šolski okraj Celje (okolica): Ljudevit Černej, šol. voditelj v Grižah in Ernest Slanc, nadučitelj v Petrovčah.

3. Šolski okraj Gornji grad: Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu.

4. Šolski okraj Konjice: Henrik Schell, nadučitelj v Žrečah.

5. Šolski okraj Kozje: Valentin Pulko, nadučitelj v Dobjem.

6. Šolski okraj Laško: Anton Gnus, nadučitelj v Dolu, in Hildegard Rieger, učitelj v Trbovljah-Vodej.

7. Šolski okraj Ljutomer: Ivan Robič, ravnatelj v Ljutomeru.

8. Šolski okraj Mahrenberg: Franc Witzmann, nadučitelj v Ribnici.

9. Šolski okraj Maribor (okolica): Matija Lichtenwallner, učitelj v Rušah, in Avgust Požegar, nadučitelj v Žiteški vasi.

10. Šolski okraj Ormož: Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu.

11. Šolski okraj Ptuj: Ivan Kaukler, nadučitelj v Ptujski okolici, in Miha Vauhnik, nadučitelj pri Sv. Marku.

12. Šolski okraj Rogatec: Martin Sotošek, nadučitelj v Žetalah.

13. Šolski okraj Sevnica: Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici.

14. Šolski okraj Slovenjgradec: Franc Vrečko, ravnatelj v Slovenjgradcu.

15. Šolski okraj Slovenska Bistrica: Josip Kokl, nadučitelj v Studenih.

16. Šolski okraj Sv. Lenart: Josip Maurič, nadučitelj pri Sv. Trojici.

17. Šolski okraj Šmarje: Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici.

18. Šolski okraj Šoštanj: Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju.

19. Šolski okraj Vransko: Fran Lorber, nadučitelj v Braslovčih.

20. Šolski okraj Zgornja Radgona: Josipina Kren, učiteljica v Št. Petru.*)

*

Adolf Bischofberger, nadučitelj v Deutschlandsbergu, je izdelal: Osnutek normalnega učnega načrta za obče ljudske šole na Štajerskem, ki ga je dal tiskati c. kr. deželni šolski svet in ki so ga dobili vsi odposlanci, ker bo služil za podlago posvetovanja in sklepanja o tem referatu.

*) Upamo, da nam kateri tovarišev delegatov pošlje o konferenci natančnejše poročilo. Uredn.

Zborovanje Slomškove Zveze.

V zadnji številki smo že nakratko poročali o zborovanju Slomškove Zveze, ki se je vršilo dne 7. t. m. v Rokodelskem domu v Ljubljani. Obljubili smo tedaj, da priobčimo Jakličev in Lampetov govor doslovno, da bo mogoče našim čitateljem presoditi, s kakimi lažmi in s kako prazno slamo sta imenovana imenitnika krmila uboge poslušalce. Danes izpolnjujemo to obljubo in objavljamo oba govora natanko tako, kakor ju je natisnil „Slovenec“ z dne 7. septembra (štev. 205), pridržujoč si seveda pravico, da napišemo o priliki tudi komentar.

„Slovenec“ piše, da je občni zbor otvoril predsednik Sl. Zv. državni in deželni poslanec Jaklič, ki je pozdravil navzoče ter v kratkih potezah očrtal razmere kranjskega učiteljstva. Med drugim je izvajal sledeče: Naše vrste se množe! To so konstatirali nehote naši tovariši iz nasprotnega tabora, kajti oni jih izkazujejo v svojih vrstah čedalje manj. Vendar so še vedno v večini. Situacija je sledeča: Klika v Ljubljani ima v rokah učiteljska društva, tiskarno, vdovsko društvo itd. Kako je dobro preskrbljena! Ta klika identificira svoje interese z interesi učiteljskega stanu. Potem je na deželi nekaj njenih podreptnikov in priganjačev, ki izvršujejo delo mešetarjev. Klika se je zadnje čase nekoliko potuhnila, spustila pa je na delo tiste svoje podreptnike. Ogromna večina liberalnega učiteljstva je pa s svojim vodstvom skrajno nezadovoljna. Čutijo, da jim škoduje politika njihovega vodstva. Toda ta večina ne pomeni ničesar, ker nima toliko poguma, da bi nastopila proti kliku. Ta ogromna večina liberalnega učiteljstva je samo za to tukaj, da izvoli in plača vsako leto nekaj delegatov, da ne gre Jelenc sam na letno skupščino zaveze. Ta klika terorizira svoje ljudi in jih izkorišča. Kliki ni zadosti, da plačujejo učitelji obresti njihovih podjetij, vzdrževati morajo še „Učiteljskega Tovariša“. Mnogi ga morebiti šečitajo, a mislim da niste naročeni. Duh, ki vlada v njem, je kvarljiv. Uradno se je konstatiralo, da priobčuje zasebna pisma. To se ni zgodilo enkrat, temveč večkrat, in s tem kaže le nizkost svojega postopanja. Ta klika vodi nezavedno liberalno maso in jo terorizira, jo izkorišča, daje pa tudi navodila svojemu učiteljstvu, kako naj nastopa proti nam, nerekuje mu psovke, ki naj jih uporablja proti nam. V „Učiteljskem Tovarišu“ pade psovka in to morajo ponavljati vsa liberalna usta. Ne bom odgovarjal na vse psovke, ampak samo na „koritarje“. Tistim gospodom, ki so pri koritih, je ta beseda najbolj na jeziku (Smeh. Pritrjevanje) in na srcu. Liberalci sami pa so najhujši koritarji. Zase hočejo vsa najboljša mesta, najboljše plačane službe in največje podpore. Oni bi pa naj zmerjali naš deželni zastop in deželni šolski svet neovirano, naši učitelji bi naj bili nastavljeni po hribih in samotah. Edino to naj bi bilo po njihovih nazorih krščansko in pošteno, pravično in nekoritarško! Toda mi se nismo zastonj borili toliko let; mi smo se organizirali, da steremo liberalni terorizem sploh. Naše koritarstvo tiči le v tem, da zahtevamo pri enaki kvalifikaciji prednost članu „Slomškove zveze“. Kjerkoli imajo naši ljudje kaj moči in kaj

pravice, so dolžni v prvi vrsti skrbeti za naše ljudi, za Slovence. Če tega ne storijo, se jim bodo liberalni koritarji posmehovali. Nihče naj se ne razburja zaradi liberalnih psov. Po 11 letih obstoja „Slovenske zveze“ se ni treba bati nikomur biti član njen in zlasti dandanes ne. Vsi tisti, ki se nič ne bojijo, dajte poguma tudi drugim, tako da bodo drugo leto ob priliki katoliškega shoda v Ljubljani še številnejše naše vrste! (Živahno pritrdjevanje.)

Nato je govoril, glasom „Slovenca“ burno pozdravljen, deželni odbornik in član deželnega šolskega sveta dr. Evgen Lampe, sledeče: Nekoliko začuden je lahko vsak, kdor vidi to današnje številno zborovanje, kdor bi sodeloval na vseh liberalnega časopisja, ne bi mislil, da je „Slovenska zveza“ družba tolikega števila krščansko mislečega učiteljstva. Pozdravljam „Slovensko vo zvezo“, ker v njej vidim edino organizacijo, ki odgovarja smislu sedanjega šolskega zakona. (Pritrdjevanje.) Številu članov sicer ne pripisujem posebne važnosti; ako jih je več, je bolje, ako pa ni nobenega, ki ni vreden biti član takega društva, je pa najboljše. (Živahno pritrdjevanje.) Vrednost organizacije leži na intelektualni in moralni vrednosti posameznika. Učitelji, ki so intelektualno in moralno najboljše kvalificirani, naj stojijo na čelu vsemu učiteljstvu in zaslužijo najboljše mesta. Med raznimi očitani in nasprotni strani, je tudi ono, da poznamo premalo krščanske ljubce. Zlasti jih boli takozvani „politični bojot“. V vsaki upravi pa je prvo pravica, drugo pa ljubezen in milost. Vsaka uprava mora biti pravična tudi napram svojem sovražniku in po tem načelu se tudi mi ravnamo, po katerem se niso ravnali liberalci, ko so imeli deželno upravo v rokah. (Pritrdjevanje.) Gotovo je, da moramo ljubiti vsakega bližnjega, toda nekatere moramo bolj, druge manj. Ko se dele podpore in milosti, se mora gledati pri tem, da se doseže moralni efekt. Ako damo komu podporo, moramo vedeti pri tem, da ne bomo škodovali dobri stvari. Ako pa dajemo podporo celo iz javnih sredstev, moramo vedeti, ali bo to tudi koristno javnosti. Nekaj glede regulacije učiteljskih plač. Regulacija plač je odvisna od finančno-tehnične podlage v deželni upravi. Do splošne reforme učiteljskih plač to zimo bržkone ne bo prišlo, pač pa do provizorija, ki bo mogoče bolj ustrežal namenu, kakor pa generalna reforma po šabloni. Mi vemo, kako težko živijo učitelji in učiteljice, in proti temu ne moremo ostati gluhi. Po eni šabloni pa se zvišanje ne more izvesti. Vsak delavec je vreden svojega plačila, zato se mora predvsem gledati na uspeh in vrednost dela. Deželni šolski svet se mora ozirati vedno bolj na individualnost posameznika, na uspeh učitelja. Pri pomoči učiteljstva se bomo morali ozirati na delo v korist ljudstvu, v kmečkih okrajih zlasti na delo v gospodarsko vzgojo mladine. Seveda tistim, ki lažejo, da deželni odbor siplje in zapravlja, ne bomo ničesar dali. Kajti, ravno onim, ki vpijejo, da zapravljamo, moramo pokazati, da znamo hraniti. Toliko lahko povem in upam, da se bomo prihodnje leto videli v tej zadevi veselejši kot letos. Ne obljubujem nikoli, kadar pride čas pa storim. Rajši izpeljem kot govorim. Tako je tudi naša stran, ki še ni nikogar goljufala, kdor je vanjo zaupal. (Burno odobravanje.)

Prihodnji teden izide v Učiteljski tiskarni „Ročni zapisnik“ letnik VII., z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južnem Koroškem, Južnem Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudskošolskega učiteljstva za šolsko leto 1911—1912.

Lično knjižico priporočamo slovenskemu učiteljstvu. Naroča se v Učiteljski tiskarni najprilicnejše s šolskimi tiskovinami.

Tako je s petletninami na Goriškem in nič drugače!

Zadevo o petletninah na Goriškem sem svoječasnó pojasnil pri zborovanju Gor. učit. društva ter ponovno in ponovno ob razuih prilikah.

Zadnji čas se je pričelo begati učiteljstvo z neutemeljenimi dopisi in zbadati učiteljske zastopnike, kakor da niso tozadevno ničesar ukrenili.

Da bo vsakemu jasno, objavljam sledeče: L. 1906. sem prosil za IV. petletnino na podlagi zakona iz l. 1901. C. kr. okr. šolski svet za goriški okraj mi je v svoji seji dne 6. oktobra 1906 prošnjo zavrnil na podlagi zakona iz l. 1906., češ, da mi priteče IV. petletnina 20 let po prestopu izpitu, t. j. l. 1908.

Ker nisem bil zadovoljen z razsodilom c. kr. okr. šol. sveta, sem vložil ugovor na c. kr. dež. šol. svet, ki je ugodil v svoji seji dne 26. decembra 1906 mojemu rekurzu.

C. kr. okr. šol. svet za goriški okraj ni ugovarjal razsodilu dež. šol. sveta in priznal meni ter vsem tedanjim prosilec petletnino po zakonu iz l. 1901.

S tem bi bila ta zadeva učiteljstvu v prilog rešena.

Prišlo pa je drugače.

Istočasno je prosil za petletnino tovariš Josip Franzot, učitelj v Gorici.

Kakor meni, zavrnil mu je prošnjo mestni šol. svet v Gorici ter kakor meni ugodil c. kr. dež. šol. svet njegovemu rekurzu.

Mestni šol. svet, ki mu je načeloval dež. odbornik in referent tega zakona v dež. zboru, se ni hotel vdati razsodilu c. kr. dež. šol. sveta in se je pritožil na c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje, ki je razsodilo z odlokom z dne 28. marca 1907, št. 7419, v prilog mestnemu šol. svetu.

Tovariš Franzot je ugovarjal temu razsodilu na upravno sodišče, ki je izreklo dne 17. oktobra 1908, št. 9870, končno razsodbo v prilog mestnemu šol. svetu.

S tem je bila usoda o petletninah zapčena, ker Roma locuta — causa finita! Evo, kako utemejuje upravno sodišče svoje razsodilo:

Odlok upravnega sodišča.

Nr. 9870 ex 1908.

V. G. H.

Im Namen Seiner Majestät des Kaisers!

Der k. k. Verwaltungsgerichtshof hat unter dem Vorsitz des k. k. Hofrates Truxa, in Gegenwart der Räte des k. k. Verwaltungsgerichtshofes Ritter von Falser, Malinč, Freiherrn von Weiss und Dr. Pantuček, dann dem Schriftführer k. k. Ratsekretäradjunkten Rohrer, über die Beschwerde des Josef Franzot in Görz gegen die Entscheidung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 28. März 1907, Z. 7419, betreffend eine Quinquennalzulage, nach der am 17. Oktober 1908 durchgeführten öffentlichen mündlichen Verhandlung und zwar nach Anhörung des Vortrages des Referenten sowie der Ausführungen des Dr. Napoleon Prister, Hof- und Gerichtsadvokaten in Wien, in Vertretung der Beschwerde und des k. k. Ministerialsekretärs Dr. Grafen Hartig, als Vertreter des belangten k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht zu Recht erkannt:

Die Beschwerde wird als unbegründet abgewiesen.

Entscheidungsgründe:

Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 28. März 1907, Z. 7419 über den Rekurs der Stadtgemeinde Görz die Entscheidung des Landesschulrates in Görz vom 24. Oktober 1906, Z. 865, mit welcher die III. Dienstalterszulage dem Lehrer Josef Franzot in Görz ab 1. August 1906 zuerkannt wurde, dahin abgeändert, daß dem Genannten die III. Zulage unter den im § 9. des Gesetzes vom 14. Jänner 1906, L. G. Bl. Nr. 10, normierten besonderen Voraussetzungen erst 15 Jahre nach Abgang der Lehrbefähigungsprüfung, das ist ab 1. Dezember 1908 gebühre, da im bezogenen Gesetze der Tag der Erlangung der Lehrbefähigung als der maßgebende Ausgangspunkt für alle Dienstalterszulagen aufgestellt sei, und alle nach dem Inleben-treten dieses Gesetzes anfallenden Zulagen sich nach diesem Zeitpunkt zu richten haben und weil von bereits früher erworbenen Rechten auf einen früheren Anfalltag nicht gesprochen werden könne, nachdem eine jede Zulage einen selbständigen zu beurteilenden Anspruch bilde und zur Zeit des Inleben-tretens des mehrbezogenen Gesetzes der Rechtsanspruch auf die III. Zulage noch nicht existent gewesen ist.

Der Gerichtshof gelangte aus nachstehenden Erwägungen zur Abweisung der Beschwerde:

Josef Franzot erhielt mit Dekret des Bezirksschulrates in Gradisca vom 26. Juli 1891, Z. 1626, seine erste Anstellung als provisorischer Unterlehrer in Perteole und trat diesen Dienst mit 1. August 1891 an. Nachdem er am 25. November 1893 seine Lehrbefähigungsprüfung abgelegt hatte, wurde er mit Erlaß des Landesschulrates in Görz vom 30. November 1897, Z. 1123, zum definitiven Lehrer in Campolongo ernannt. Die erste Quinquennalzulage wurde ihm ab 1. August 1896, die zweite ab 1. August 1901 angewiesen.

Streitig ist nun die Frage, ob ihm die III. Dienstalterszulage nach Ablauf von 5 Jahren seit Anfall der II. Zulage, das ist ab 1. August 1906 oder aber erst 15 Jahre nach abgelegter Lehrbefähigungsprüfung, das ist ab 1. Dezember 1908 gebühre.

Der Gerichtshof konnte diese letztere Auslegung, welche die belangte Behörde angenommen hat, nicht

als gesetzwidrig erkennen. Denn nach § 9 des Gesetzes vom 14. Jänner 1906, L. G. Bl. Nr. 10, geht der Wille des Gesetzgebers dahin, daß für die Berechnung der Quinquennalzulagen der Tag der erlangten Lehrbefähigung den Ausgangspunkt zu bilden hat und daß die einzelnen Zulagen von diesem Tage angefangen von 5 zu 5 Jahren bis zur Erlangung der VI. Zulage unter der Voraussetzung ununterbrochener Dienstleistung und guten Erfolges gebühren.

Es wirkt also der Tag der erlangten Lehrbefähigung infolge dieser Berechnungsart von selbst auch auf den Anfalltag der II. bis VI. Zulage.

Zweifelhaft könnte nur sein, ob für eine Lehrperson, welche die I. Zulage unter anderen gesetzlichen Bedingungen zeitlich früher erlangt hat, als sie ihr nach dem jetzt geltenden Gesetze gebühren würde, berechnungsmäßig die weiteren Zulagen nach dem Anfalltage ihrer I. Zulage zu berechnen oder ob auch für sie die Berechnungsweise des neuen Gesetzes in Bezug auf die späteren Zulagen anzuwenden wären.

Der Gerichtshof hat sich für die zweite Auffassung entschieden, weil im Artikel V., Absatz 1, des bezogenen Gesetzes die von dem Inhalte desselben abweichenden Bestimmungen der früheren Gesetze ausdrücklich außer Kraft gesetzt worden sind und im 2. Absätze nur die von Lehrpersonale kraft der früheren Gesetze erworbenen Rechte auf höhere Bezüge unberührt geblieben sind.

Dieser Schutz erworbener Rechte erstreckt sich aber nur auf die unter der Herrschaft der früheren Gesetze bereits angefallenen Zulagen, nicht aber auch auf Ansprüche, welche bei Fortbestand des alten Gesetzes unter den damaligen Bedingungen hätten geltend gemacht werden können.

Für die Richtigkeit dieser Auslegung spricht auch die Fassung des zitierten § 9, welcher für den Erwerb der II. bis VI. Zulage die gleichen Bedingungen aufgestellt, wie für die Erwerbung der I. Zulage (und so von 5 zu 5 Jahren), woraus gefolgert werden muß, daß bei Berechnung der späteren Zulagen ebenso vom Tage der Lehrbefähigungsprüfung auszugehen sei, wie bei der Zuerkennung der I. Zulage.

Wien, am 17. Oktober 1908.

Üdum se, da ni znana ta razsodba tovarišu I. Streklju.

Dopisniku —lj— v 35. št. „U. T.“ svetujem, da prihrani vse časti in „kruljenja želedeev“, ker vodilni faktorji učiteljstva so storili vse mogoče v tem oziru in napravili tudi vse druge potrebne korake, da se izpremene tozadevni paragrafi in še kaj več.

Ugodne rešitve pričakujemo edino od dež. zbora, ker le-ta zamore izpremeniti zakon in nihče drugi.

Ako nočete škodovati stvari, opustite vso nepotrebno polemiko in beganje, ker vaši zastopniki bde.

Ignacij Križman.

Učiteljska tiskarna priporoča šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom šolske tiskovine. Vse tiskovine so sestavljene po izvršilnih predpisih dokončnega šolskega in učnega reda, tiskane lepo na dobrem papirju.

Književnost in umetnost.

Koledar S. P. D. za l. 1912. Sestavil Fran Koebek, nadučitelj v Gornjem gradu. — Znani planinec in turistovski prijatelj, tovariš Fran Koebek je tudi letos izdal koledar S. P. D., ki se po vsebini in obliki ujema s sličnim izdanjem preteklega leta. Vsebinsko mu je bogata in raznovrstna ter priča, da je delo dovršil znamenit turist, ki docela pozna gore in nezdode tega plemenitega športa. Planinci so tovarišu Koebeku hvaležni, da jim je naklonil ta koledar.

Slovan, ki ga zdaj urejuje dr. Fran Ilešič, je svojo 10. številko posvetil Jurčiču, proslavivši s tem na najlepši način tridesetletnico njegove smrti. Vsebinsko te Jurčičeve številke je nastopna: Anton Kodner: Josip Jurčič. — Ivan Lah: V kraljestvu desetega brata. — Jos. Premk: Josipu Jurčiču. — Dr. Pavel Turner: Jurčičeva osnova za roman iz srbsko-turške vojske.

Ivo Grohovec: Riječani: Narodni motivi u Jurčičevim djelima. — Samboj: Na Jurčičevem grobu. — Vamberger Mijo: „To je Jurčič moji duši“. — Vamberger Mijo: „Resnobi, tri in samozvestni rimski senator“. — M. Pletersnik: Jurčič in Davorin Trstenjak. — Fr. Gerbič: Moji spomini na Jos. Jurčiča. — Dr. Jos. Vošnjak: Še nekaj spominov na J. Jurčiča. — Dr. Fr. Ilešič: Jurčič v Sisku. — Tudi vse slike v tej Jurčičevi številki se nanašajo na jubilej smrti našega slavnega romanopisca. — „Slovana“ toplo priporočamo!

Zvonček objavlja v svoji 9. številki tole vsebinsko: 1. Cvetko Gorjančev: Pesem o Jošku. Pesem. — 2. Kolesarja. Vinjeta. — 3. Ivo Trošt: Biserni grad. Povest. — 4. Dragotin Humek: Za naše risarje. Poučen spis s podobami. — 5. Van Rado: Črešnje. Basen. — 6. Silvester Košutnik: Premodre glave. Povest. — 7. Bohinjska Bistrica. Podoba v barvotisku. — 8. Dragotin Humek: Majka priroda pripoveduje. Bajka s 6 podobami. — 9. Pouk in zabava: Gustav

Stupar: Zastavica v podobah. — Rešitev Najdražja pipa. — Zrakoplov in orel. — Iz zgodovine kolere. — Zadnja Francozinja, ki je govorila z Napoleonom. — Najstarejši zvon v Dalmačiji. — Najstarejši človek na svetu. — Ljudozreči. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — J. C.: Juhej, dokler smo mladi. Vinjeta.

Obrambni vestnik.

* C. kr. anarhija. Reči, ki se dogajajo v zadnjem času nad naprednim učiteljstvom na Kranjskem, odgovarjajo popolni anarhiji državnega družabnega reda. Državni šolski zakon nimajo več veljave, in c. kr. okr. šol. nadzorniki so postali orodje v rokah propagatorjev anarhistične misli zoper zakonodajo; da — postali so neposredni propagatorji revolucije na šolskem polju; postajajo tirani in inkvizitorji naprednega učiteljstva; postajajo grobokopi napredka v šolstvu. Trije c. kr. okr. šol. nadzorniki so na Kranjskem, s katerimi bo napredno učiteljstvo temeljito obračunalo! Tiranu boj na nož! Mi nismo zahtevali od nadzornikov več nego pravice, ki nam gre po zakonu. Zakonolomec je pa anarhist, ki je tembolj vreden obsodbe, če nosi pridevek c. kr.! In c. kr. deželna vlada, ki vzdržuje in podpira take ljudi in take razmere v šolstvu, kakršne so danes na Kranjskem, je sokriva te anarhistične propagande v zakonodaji in zasluži, da se prične propaganda zoper njo, ker ni vredna in ne zasluži, da jo upoštevajo in čuvajo naši ljudje niti toliko, kolikor imajo še danes respekta pred njo!

* Niti eden izmed nas naj ne kupi ali uporablja slovenskega zapisnika! Naj ga kupujejo oni, „ki se množe“; naj ga kupijo oni, „ki imajo že sedem podružnic“; naj ga kupijo oni, ki jih je — kakor pravijo — 300; naj plačajo deficit oni, katerih predsednik je zoper regulacijo učiteljskih plač, saj drugam itak nimajo dati denarja, ki ga „izkazujejo“ vsako leto kot prebitek. Dan

14. X. 1909.

nam pa ne dovoljuje, da bi mi imeli od tedaj naprej z njimi več kaj skupnega ali celo njihovega!

Politiški pregled.

* Rekonstrukcija avstrijske vlade. Iz dunajskih dobro poučenih političnih krogov prihaja vest, da se rekonstrukcija vlade izvrši koncem septembra. Pravijo, da pri konferencah, ki jih bo imel v kratkem baron Gautsch z voditelji parlamentarnih strank, ne bo samo govora o določitvi programa jesenskega državnoborskega zasedanja, temveč da pride na vrsto tudi vprašanje rekonstrukcije vlade.

* Madjarizacija v Slavoniji. Po poročilu raznih hrvaških in madjarskih listov ustanove v Oseku madjarsko gimnazijo. Hrvaški listi pripominjajo popolnoma pravilno, da vse to kaže, da si Madjari nameravajo nekega lepega dne prisvojiti vso Slavonijo. Vsaka nova madjarska šola na slavonskih tleh je korak dalje k uresničenju teh madjarskih želja. Vzlic temu pa se hrvaška vlada ne zgane, a veliko premalo se brigajo za to tudi Hrvatje sami, ki so ne le preveč popustljivi napram madjarskim namenom in njihovo hipno navdušenje ali ogorčenje je preveč podobno slavnemu ognju, ki zgori z velikim plamenom, a ne pušča za seboj niti pepela.

* Bosanski deželni zbor bo najbrž sklican meseca oktobra. Na dnevnem redu bo poleg deželnega proračuna še cela vrsta reformskih predlogov, zadevajajočih predvsem šolstvo in justično upravo. Zlasti pa je treba preurediti dohodninski in zemljiščni davek. Proračun izkazuje skoro v vseh postavkah znatna zvišanja izdatkov, a pokrije se je našlo, ne da bi bilo treba nalagati prebivalstvu novih davkov. Ker je v večih predelih dežele jako slaba letina, namerava vlada preskrbeti zaslužka ljudstvu z rečnimi regulacijami in zgradbo cest.

* Papežovo zdravje se je po poročilih iz Rima zopet poslabšalo. Prijel se ga je namreč zopet protin v desnem kolenu, da ne more več na izprehod v vatikanske vrtove. Boje se, da bi se mu zdravje ne shujšalo še bolj, dasi trde zdravniki, da je ta protinov napad brez pomena. Papež je baje zaradi ponovitve boleznij jako potrten.

* Socialno-demokratska demonstracija proti vojni. Berlinski socialni demokrati so priredili v nedeljo opoldne v treptovskem parku javen ljudski shod pod milim nebom, katerega se je udeležilo okrog 100.000 ljudi, med njimi tudi veliko žensk in otrok. Množice so prihajale v skupinah po 200 do 1000 oseb, a vodili so jih v to določeni reditelji. Ob 1. uri popoldne so socialno-demokratski govorniki z desetih odrov govorili proti hujšanju na vojno in za mir med narodi.

Kranjske vesti.

—r— Za nadzornika nemških šol v kočevskem okraju je namesto ravnatelja Schrautzerja imenovan Matija Primosch, nadučitelj na dekliški šoli v Kočevju.

pravice, so dolžni v prvi vrsti skrbeti za naše ljudi, za Slovence. Če tega ne storijo, se jim bodo liberalni koritarji posmehovali. Nihče naj se ne razburja zaradi liberalnih psov. Po 11 letih obstoja „Slovenske zveze“ se ni treba bati nikomur biti član njen in zlasti dandanes ne. Vsi tisti, ki se nič ne bojijo, dajte poguma tudi drugim, tako da bodo drugo leto ob priliki katoliškega shoda v Ljubljani še številnejše naše vrste! (Živahno pritrdjevanje.)

Nato je govoril, glasom „Slovenca“ burno pozdravljen, deželni odbornik in član deželnega šolskega sveta dr. Evgen Lampe, sledeče: Nekoliko začuden je lahko vsak, kdor vidi to današnje številno zborovanje, kdor bi sodeloval na vseh liberalnega časopisja, ne bi mislil, da je „Slovenska zveza“ družba tolikega števila krščansko mislečega učiteljstva. Pozdravljam „Slovensko zvezo“, ker v njej vidim edino organizacijo, ki odgovarja smislu sedanjega šolskega zakona. (Pritrdjevanje.) Številu članov sicer ne pripisujem posebne važnosti; ako jih je več, je bolje, ako pa ni nobenega, ki ni vreden biti član takega društva, je pa najboljše. (Živahno pritrdjevanje.) Vrednost organizacije leži na intelektualni in moralni vrednosti posameznika. Učitelji, ki so intelektualno in moralno najboljše kvalificirani, naj stojijo na čelu vsemu učiteljstvu in zaslužijo najboljše mesta. Med raznimi očitani in nasprotni strani, je tudi ono, da poznamo premalo krščanske ljubce. Zlasti jih boli takozvani „politični boj kot“. V vsaki upravi pa je prvo pravica, drugo pa ljubezen in milost. Vsaka uprava mora biti pravična tudi napram svojem sovražniku in po tem načelu se tudi mi ravnamo, po katerem se niso ravnali liberalci, ko so imeli deželno upravo v rokah. (Pritrdjevanje.) Gotovo je, da moramo ljubiti vsakega bližnjega, toda nekatere moramo bolj, druge manj. Ko se dele podpore in milosti, se mora gledati pri tem, da se doseže moralni efekt. Ako damo komu podporo, moramo vedeti pri tem, da ne bomo škodovali dobri stvari. Ako pa dajemo podporo celo iz javnih sredstev, moramo vedeti, ali bo to tudi koristno javnosti. Nekaj glede regulacije učiteljskih plač. Regulacija plač je odvisna od finančno-tehnične podlage v deželni upravi. Do splošne reforme učiteljskih plač to zimo bržkone ne bo prišlo, pač pa do provizorija, ki bo mogoče bolj ustrežal namenu, kakor pa generalna reforma po šabloni. Mi vemo, kako težko živijo učitelji in učiteljice, in proti temu ne moremo ostati gluhi. Po eni šabloni pa se zvišanje ne more izvesti. Vsak delavec je vreden svojega plačila, zato se mora predvsem gledati na uspeh in vrednost dela. Deželni šolski svet se mora ozirati vedno bolj na individualnost posameznika, na uspeh učitelja. Pri pomoči učiteljstva se bomo morali ozirati na delo v korist ljudstvu, v kmečkih okrajih zlasti na delo v gospodarsko vzgojo mladine. Seveda tistim, ki lažejo, da deželni odbor siplje in zapravlja, ne bomo ničesar dali. Kajti, ravno onim, ki vpijejo, da zapravljamo, moramo pokazati, da znamo hraniti. Toliko lahko povem in upam, da se bomo prihodnje leto videli v tej zadevi veselejši kot letos. Ne obljubujem nikoli, kadar pride čas pa storim. Rajši izpeljem kot govorim. Tako je tudi naša stran, ki še ni nikogar goljufala, kdor je vanjo zaupal. (Burno odobravanje.)

Prihodnji teden izide v Učiteljski tiskarni „Ročni zapisnik“ letnik VII., z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južnem Koroškem, Južnem Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudskošolskega učiteljstva za šolsko leto 1911—1912.

Lično knjižico priporočamo slovenskemu učiteljstvu. Naroča se v Učiteljski tiskarni najprilicnejše s šolskimi tiskovinami.

Tako je s petletninami na Goriškem in nič drugače!

Zadevo o petletninah na Goriškem sem svoječasnno pojasnil pri zborovanju Gor. uč. društva ter ponovno in ponovno ob razuih prilikah.

Zadnji čas se je pričelo begati učiteljstvo z neutemeljenimi dopisi in zbadati učiteljske zastopnike, kakor da niso tozadevno ničesar ukrenili.

Da bo vsakemu jasno, objavljam sledeče: L. 1906. sem prosil za IV. petletnino na podlagi zakona iz l. 1901. C. kr. okr. šolski svet za goriški okraj mi je v svoji seji dne 6. oktobra 1906 prošnjo zavrnil na podlagi zakona iz l. 1906., češ, da mi priteče IV. petletnina 20 let po prestopu izpitu, t. j. l. 1908.

Ker nisem bil zadovoljen z razsodilom c. kr. okr. šol. sveta, sem vložil ugovor na c. kr. dež. šol. svet, ki je ugodil v svoji seji dne 26. decembra 1906 mojemu rekurzu.

C. kr. okr. šol. svet za goriški okraj ni ugovarjal razsodilu dež. šol. sveta in priznal meni ter vsem tedanjim prosilcem petletnino po zakonu iz l. 1901.

S tem bi bila ta zadeva učiteljstvu v prilog rešena.

Prišlo pa je drugače.

Istočasno je prosil za petletnino tovariš Josip Franzot, učitelj v Gorici.

Kakor meni, zavrnil mu je prošnjo mestni šol. svet v Gorici ter kakor meni ugodil c. kr. dež. šol. svet njegovemu rekurzu.

Mestni šol. svet, ki mu je načeloval dež. odbornik in referent tega zakona v dež. zboru, se ni hotel vdati razsodilu c. kr. dež. šol. sveta in se je pritožil na c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje, ki je razsodilo z odlokom z dne 28. marca 1907, št. 7419, v prilog mestnemu šol. svetu.

Tovariš Franzot je ugovarjal temu razsodilu na upravno sodišče, ki je izreklo dne 17. oktobra 1908, št. 9870, končno razsodbo v prilog mestnemu šol. svetu.

S tem je bila usoda o petletninah zapčena, ker Roma locuta — causa finita! Evo, kako utemejuje upravno sodišče svoje razsodilo:

Odlok upravnega sodišča.

Nr. 9870 ex 1908.

V. G. H.

Im Namen Seiner Majestät des Kaisers!

Der k. k. Verwaltungsgerichtshof hat unter dem Vorsitz des k. k. Hofrates Truxa, in Gegenwart der Räte des k. k. Verwaltungsgerichtshofes Ritter von Falser, Malinč, Freiherrn von Weiss und Dr. Pantuček, dann dem Schriftführer k. k. Ratsekretäradjunkten Rohrer, über die Beschwerde des Josef Franzot in Görz gegen die Entscheidung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 28. März 1907, Z. 7419, betreffend eine Quinquennalzulage, nach der am 17. Oktober 1908 durchgeführten öffentlichen mündlichen Verhandlung und zwar nach Anhörung des Vortrages des Referenten sowie der Ausführungen des Dr. Napoleon Prister, Hof- und Gerichtsadvokaten in Wien, in Vertretung der Beschwerde und des k. k. Ministerialsekretärs Dr. Grafen Hartig, als Vertreter des belangten k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht zu Recht erkannt:

Die Beschwerde wird als unbegründet abgewiesen.

Entscheidungsgründe:

Das k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht hat mit dem Erlasse vom 28. März 1907, Z. 7419 über den Rekurs der Stadtgemeinde Görz die Entscheidung des Landesschulrates in Görz vom 24. Oktober 1906, Z. 865, mit welcher die III. Dienstalterszulage dem Lehrer Josef Franzot in Görz ab 1. August 1906 zuerkannt wurde, dahin abgeändert, daß dem Genannten die III. Zulage unter den im § 9. des Gesetzes vom 14. Jänner 1906, L. G. Bl. Nr. 10, normierten besonderen Voraussetzungen erst 15 Jahre nach Abgang der Lehrbefähigungsprüfung, das ist ab 1. Dezember 1908 gebühre, da im bezogenen Gesetze der Tag der Erlangung der Lehrbefähigung als der maßgebende Ausgangspunkt für alle Dienstalterszulagen aufgestellt sei, und alle nach dem Inleben-treten dieses Gesetzes anfallenden Zulagen sich nach diesem Zeitpunkt zu richten haben und weil von bereits früher erworbenen Rechten auf einen früheren Anfalltag nicht gesprochen werden könne, nachdem eine jede Zulage einen selbständigen zu beurteilenden Anspruch bilde und zur Zeit des Inleben-tretens des mehrbezogenen Gesetzes der Rechtsanspruch auf die III. Zulage noch nicht existent gewesen ist.

Der Gerichtshof gelangte aus nachstehenden Erwägungen zur Abweisung der Beschwerde:

Josef Franzot erhielt mit Dekret des Bezirksschulrates in Gradisca vom 26. Juli 1891, Z. 1626, seine erste Anstellung als provisorischer Unterlehrer in Perteole und trat diesen Dienst mit 1. August 1891 an.

Nachdem er am 25. November 1893 seine Lehrbefähigungsprüfung abgelegt hatte, wurde er mit Erlaß des Landesschulrates in Görz vom 30. November 1897, Z. 1123, zum definitiven Lehrer in Campolongo ernannt. Die erste Quinquennalzulage wurde ihm ab 1. August 1896, die zweite ab 1. August 1901 angewiesen.

Streitig ist nun die Frage, ob ihm die III. Dienstalterszulage nach Ablauf von 5 Jahren seit Anfall der II. Zulage, das ist ab 1. August 1906 oder aber erst 15 Jahre nach abgelegter Lehrbefähigungsprüfung, das ist ab 1. Dezember 1908 gebühre.

Der Gerichtshof konnte diese letztere Auslegung, welche die belangte Behörde angenommen hat, nicht

als gesetzwidrig erkennen. Denn nach § 9 des Gesetzes vom 14. Jänner 1906, L. G. Bl. Nr. 10, geht der Wille des Gesetzgebers dahin, daß für die Berechnung der Quinquennalzulagen der Tag der erlangten Lehrbefähigung den Ausgangspunkt zu bilden hat und daß die einzelnen Zulagen von diesem Tage angefangen von 5 zu 5 Jahren bis zur Erlangung der VI. Zulage unter der Voraussetzung ununterbrochener Dienstleistung und guten Erfolges gebühren.

Es wirkt also der Tag der erlangten Lehrbefähigung infolge dieser Berechnungsart von selbst auch auf den Anfalltag der II. bis VI. Zulage.

Zweifelhaft könnte nur sein, ob für eine Lehrperson, welche die I. Zulage unter anderen gesetzlichen Bedingungen zeitlich früher erlangt hat, als sie ihr nach dem jetzt geltenden Gesetze gebühren würde, berechnungsmäßig die weiteren Zulagen nach dem Anfalltage ihrer I. Zulage zu berechnen oder ob auch für sie die Berechnungsweise des neuen Gesetzes in Bezug auf die späteren Zulagen anzuwenden wären.

Der Gerichtshof hat sich für die zweite Auffassung entschieden, weil im Artikel V., Absatz 1, des bezogenen Gesetzes die von dem Inhalte desselben abweichenden Bestimmungen der früheren Gesetze ausdrücklich außer Kraft gesetzt worden sind und im 2. Absätze nur die von Lehrpersonale kraft der früheren Gesetze erworbenen Rechte auf höhere Bezüge unberührt geblieben sind.

Dieser Schutz erworbener Rechte erstreckt sich aber nur auf die unter der Herrschaft der früheren Gesetze bereits angefallenen Zulagen, nicht aber auch auf Ansprüche, welche bei Fortbestand des alten Gesetzes unter den damaligen Bedingungen hätten geltend gemacht werden können.

Für die Richtigkeit dieser Auslegung spricht auch die Fassung des zitierten § 9, welcher für den Erwerb der II. bis VI. Zulage die gleichen Bedingungen aufgestellt, wie für die Erwerbung der I. Zulage (und so von 5 zu 5 Jahren), woraus gefolgert werden muß, daß bei Berechnung der späteren Zulagen ebenso vom Tage der Lehrbefähigungsprüfung auszugehen sei, wie bei der Zuerkennung der I. Zulage.

Wien, am 17. Oktober 1908.

Čudim se, da ni znana ta razsodba tovarišu I. Streklju.

Dopisniku —lj— v 35. št. „U. T.“ svetujem, da prihrani vse časti in „krujlenja želedeev“, ker vodilni faktorji učiteljstva so storili vse mogoče v tem oziru in napravili tudi vse druge potrebne korake, da se izpremene tozadevni paragrafi in še kaj več.

Ugodne rešitve pričakujemo edino od dež. zbora, ker le-ta zamore izpremeniti zakon in nihče drugi.

Ako nočete škodovati stvari, opustite vso nepotrebno polemiko in beganje, ker vaši zastopniki bde.

Ignacij Križman.

Učiteljska tiskarna priporoča šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom šolske tiskovine. Vse tiskovine so sestavljene po izvršilnih predpisih dokončnega šolskega in učnega reda, tiskane lepo na dobrem papirju.

Književnost in umetnost.

Koledar S. P. D. za l. 1912. Sestavil Fran Koebek, nadučitelj v Gornjem gradu. — Znani planinec in turistovski prijatelj, tovariš Fran Koebek je tudi letos izdal koledar S. P. D., ki se po vsebini in obliki ujema s sličnim izdanjem preteklega leta. Vsebinsko mu je bogata in raznovrstna ter priča, da je delo dovršil znamenit turist, ki docela pozna gore in nezgode tega plemenitega športa. Planinci so tovarišu Koebeku hvaležni, da jim je naklonil ta koledar.

Slovan, ki ga zdaj urejuje dr. Fran Ilešič, je svojo 10. številko posvetil Jurčiču, proslavivši s tem na najlepši način tridesetletnico njegove smrti. Vsebinsko te Jurčičeve številke je nastopna: Anton Kodner: Josip Jurčič. — Ivan Lah: V kraljestvu desetega brata. — Jos. Premk: Josipu Jurčiču. — Dr. Pavel Turner: Jurčičeva osnova za roman iz srbsko-turške vojske.

Ivo Grohovec: Riječani: Narodni motivi u Jurčičevim djelima. — Samboj: Na Jurčičevem grobu. — Vamberger Mijo: „To je Jurčič moji duši“. — Vamberger Mijo: „Resnobi, tri in samozvestni rimski senator“. — M. Pletersnik: Jurčič in Davorin Trstenjak. — Fr. Gerbič: Moji spomini na Jos. Jurčiča. — Dr. Jos. Vošnjak: Še nekaj spominov na J. Jurčiča. — Dr. Fr. Ilešič: Jurčič v Sisku. — Tudi vse slike v tej Jurčičevi številki se nanašajo na jubilej smrti našega slavnega romanopisca. — „Slovana“ toplo priporočamo!

Zvonček objavlja v svoji 9. številki tole vsebinsko: 1. Cvetko Gorjančev: Pesem o Jošku. Pesem. — 2. Kolesarja. Vinjeta. — 3. Ivo Trošt: Biserni grad. Povest. — 4. Dragotin Humek: Za naše risarje. Poučen spis s podobami. — 5. Van Rado: Črešnje. Basen. — 6. Silvester Košutnik: Premodre glave. Povest. — 7. Bohinjska Bistrica. Podoba v barvotisku. — 8. Dragotin Humek: Majka priroda pripoveduje. Bajka s 6 podobami. — 9. Pouk in zabava: Gustav

Stupar: Zastavica v podobah. — Rešitev Najdražja pipa. — Zrakoplov in orel. — Iz zgodovine kolere. — Zadnja Francozinja, ki je govorila z Napoleonom. — Najstarejši zvon v Dalmačiji. — Najstarejši človek na svetu. — Ljudozreči. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — J. C.: Juhej, dokler smo mladi. Vinjeta.

Obrambni vestnik.

* C. kr. anarhija. Reči, ki se dogajajo v zadnjem času nad naprednim učiteljstvom na Kranjskem, odgovarjajo popolni anarhiji državnega družabnega reda. Državni šolski zakonik nimajo več veljave, in c. kr. okr. šol. nadzorniki so postali orodje v rokah propagatorjev anarhistične misli zoper zakonodajo; da — postali so neposredni propagatorji revolucije na šolskem polju; postajajo tirani in inkvizitorji naprednega učiteljstva; postajajo grobokopi napredka v šolstvu. Trije c. kr. okr. šol. nadzorniki so na Kranjskem, s katerimi bo napredno učiteljstvo temeljito obračunalo! Tiranu boj na nož! Mi nismo zahtevali od nadzornikov več nego pravice, ki nam gre po zakonu. Zakonolomec je pa anarhist, ki je tembolj vreden obsodbe, če nosi pridevek c. kr.! In c. kr. deželna vlada, ki vzdržuje in podpira take ljudi in take razmere v šolstvu, kakršne so danes na Kranjskem, je sokriva te anarhistične propagande v zakonodaji in zasluži, da se prične propaganda zoper njo, ker ni vredna in ne zasluži, da jo upoštevajo in čuvajo naši ljudje niti toliko, kolikor imajo še danes respekta pred njo!

* Niti eden izmed nas naj ne kupi ali uporablja slovenskega zapisnika! Naj ga kupujejo oni, „ki se množe“; naj ga kupijo oni, „ki imajo že sedem podružnic“; naj ga kupijo oni, ki jih je — kakor pravijo — 300; naj plačajo deficit oni, katerih predsednik je zoper regulacijo učiteljskih plač, saj drugam itak nimajo dati denarja, ki ga „izkazujejo“ vsako leto kot prebitek. Dan

14. X. 1909.

nam pa ne dovoljuje, da bi mi imeli od tedaj naprej z njimi več kaj skupnega ali celo njihovega!

Politiški pregled.

* Rekonstrukcija avstrijske vlade. Iz dunajskih dobro poučenih političnih krogov prihaja vest, da se rekonstrukcija vlade izvrši koncem septembra. Pravijo, da pri konferencah, ki jih bo imel v kratkem baron Gautsch z voditelji parlamentarnih strank, ne bo samo govora o določitvi programa jesenskega državnoborskega zasedanja, temveč da pride na vrsto tudi vprašanje rekonstrukcije vlade.

* Madjarizacija v Slavoniji. Po poročilu raznih hrvaških in madjarskih listov ustanove v Oseku madjarsko gimnazijo. Hrvaški listi pripominjajo popolnoma pravilno, da vse to kaže, da si Madjari namestijo nekega lepega dne prisvojiti vso Slavonijo. Vsaka nova madjarska šola na slavonskih tleh je korak dalje k uresničenju teh madjarskih želja. Vzlic temu pa se hrvaška vlada ne zgane, a veliko premalo se brigajo za to tudi Hrvatje sami, ki so ne le preveč popustljivi napram madjarskim namenom in njihovo hipno navdušenje ali ogorčenje je preveč podobno slavnemu ognju, ki zgori z velikim plamenom, a ne pušča za seboj niti pepela.

* Bosanski deželni zbor bo najbrž sklican meseca oktobra. Na dnevnem redu bo poleg deželnega proračuna še cela vrsta reformskih predlogov, zadevajajočih predvsem šolstvo in justično upravo. Zlasti pa je treba preurediti dohodninski in zemljiščni davek. Proračun izkazuje skoro v vseh postavkah znatna zvišanja izdatkov, a pokrije se je našlo, ne da bi bilo treba nalagati prebivalstvu novih davkov. Ker je v večih predelih dežele jako slaba letina, namerava vlada preskrbeti zaslužka ljudstvu z rečnimi regulacijami in zgradbo cest.

* Papežovo zdravje se je po poročilih iz Rima zopet poslabšalo. Prijel se ga je namreč zopet protin v desnem kolenu, da ne more več na izprehod v vatikanske vrtove. Boje se, da bi se mu zdravje ne shujšalo še bolj, dasi trde zdravilniki, da je ta protinov napad brez pomena. Papež je baje zaradi ponovitve boleznij jako potr. —

* Socialno-demokratska demonstracija proti vojni. Berlinski socialni demokrati so priredili v nedeljo opoldne v treptovskem parku javen ljudski shod pod milim nebom, katerega se je udeležilo okrog 100.000 ljudi, med njimi tudi veliko žensk in otrok. Množice so prihajale v skupinah po 200 do 1000 oseb, a vodili so jih v to določeni reditelji. Ob 1. uri popoldne so socialno-demokratski govorniki z desetih odrov govorili proti hujskanju na vojno in za mir med narodi.

Kranjske vesti.

—r— Za nadzornika nemških šol v kočevskem okraju je namesto ravnatelja Schrautzerja imenovan Matija Primosch, nadučitelj na dekliški šoli v Kočevju.

—r— **Imenovanje.** Ivan Petrovič, učitelj v Ljubljani, je imenovan za c. in kr. učitelja na mornariški šoli v Šibeniku.

—r— **Vprašanje tov. Slapšaku.** Nakleskega Petriča pozna tov. Slapšak gotovo, saj ve celo, da je dobil pohvalni dekret za krasno urejeni šolski vrt in celo zaradi tega dvakratno podporo, kljub temu, pa vrta sploh nima. Tov. Slapšaku je tudi znana lepa navada tega tov. napram svojim kolegom, da jih hodi okrog župnikov itd. opravljat in denuncirat, zaradi česar je bil tudi že obsojen z razpolaganjem zapora ali denarne kazni. Ta možakar je predsednik podružnice Slom. Zveze. Po načelih tov. Slapšaka so Slomškarji pošteni, zato tedaj javno vprašamo tov. Slapšaka, če se on čuti pod predstvom Petriča iz Nakla še pošteni? Ni pa s tem še konec lepih navad, ki jih ima ta predsednik podružnice Slomškov Zveze. Najbrže so umerjeni predsedniki podružnic Slom. Zveze po centralnem predsedniku te gmotno interesne organizacije učiteljstva! Fiat!

14. X. 1909.

—r— **C. kr. dež. vlada je kriva propadanja šolstva na Kranjskem!** Kdor podpira sistem oddajanja služb po današnjem načinu na Kranjskem, ta podpira demoralizacijo med učiteljstvom, ki je znak gnulobe in porok propadanja na šolskem polju. Kaka bodočnost se obeta še kranjskemu šolstvu, to nam kaže število moškega učiteljskega naraščanja, ki je padlo v prvem letniku na c. kr. moškem učiteljskem na 17 primeroma slabih moči, od katerih smemo v štirih letih pričakovati največ sedem, da se posvetijo učiteljskemu stanu. Prepričani pa smo, da bo zaradi sedanjega režima pri oddaji učiteljskih služb padlo in padalo to število od leta do leta še vedno bolj in to ne samo po kvantiteti, temveč tudi kvalitativno. Po sedanjih znakih sodeč, nam je pričakovati, da pride na Kranjskem čas, ko se niti več absolventi osemrazrednih ljudskih šol ne bodo prijavljali za vstop v učiteljske, zakaj že danes opažamo pri nas ta pojav, za katerega vrhovno odgovornost nosi c. kr. dež. vlada in nje predsednik baron Schwarz.

—r— **Ljudsko šolstvo.** Okrajni šolski svet v Kranju je imenoval bivšo suplentinjo v Rožnem dolu Marijo Sajovic za prov. učiteljico na enorazrednici v Trsteniku. — Okr. šolski svet v Kamniku je imenoval abs. učit. kandidata Maksa Komana za prov. učitelja na štirirazrednici v Domžalah. — Okr. šolski svet za ljubljansko okolico je imenoval abs. učit. kandidata Avgustina Bergleza za prov. učitelja na šestrazrednici v Sp. Šiški. — Okr. šolski svet v Kranju je imenoval abs. učit. kandidata Ivana Kržišnika za prov. učitelja in voditelja enorazrednice v St. Lenartu. — Okr. šolski svet v Kočevju je imenoval pom. učitelja Iv. Webra za prov. učitelja in voditelja enorazrednice v Logu. — Okr. šolski svet v Črnomlju je prestavil dosedanjega prov. učitelja v Dobilicah Jožefa Goriška na lastno prošnjo na enorazrednico v Adlešičih ter imenoval abs. učit. kandidata Jožefa Goleta za prov. učitelja v Dobilicah. — Okrajni šolski svet v Logatcu je imenoval abs. učit. kandidata Ivana Ste noveca za prov. učitelja na dvorazrednici v St. Vidu pri Čerknici. — Kranjski deželni šolski svet je upokojil definitivno učiteljico v Predvoru Angelo Miklavčič na lastno prošnjo. — Okr. šolski svet v Logatcu je imenoval dosedanjega prov. učitelja in voditelja šole na Slapu Metoda Požarja za prov. učitelja šole v Rovtuh. — Okr. šolski svet v Kamniku je imenoval prov. učiteljico v Zg. Pirničah Pavlo Bergant za prov. učiteljico in voditeljico enorazrednice v Špitaliču. — Prov. učitelj v Krškem Martin Šterk je imenovan za prov. učitelja v Ratečah, abs. učit. kand. Marija Podlogar pa za prov. učiteljico v Svibnjah. Prov. učiteljica v Grahovem Gabriela Ažman je imenovana za prov. učiteljico v Iški vasi in izprašani učiteljski kandidat Pavel Podobnikar za prov. učitelja na Planini.

—r— **Poročil se je** tov. Edvard Markošek, učitelj v Ljubnem na Gorenjskem z gđ. Mici Prijateljovo iz Rakovnika na Dolenjskem. Bilo srečno!

—r— **Pomožni razred za slaboumne otroke.** V Ljubljani ustanove letos I. pomožni razred za vzgoji dostopne za slaboumne otroke, ev. ustanove tudi paralelko k temu razredu. Ta pomožni razred se bo nahajal v prostorih IV. mestne deške ljudske šole na Prulah in bo tej šoli tudi podrejen.

Štajerske vesti.

—š— **Nemške — svitje.** Iz Ebersdorfa na Srednjem Štajerskem poročila — da nas od nemške strani ne bodo dolžili lažnosti — „Grazer Tagblatt“: Začetkom septembra se je poročil nadučitelj v tej vasi s hčerko nekega meščana iz Sp. Štajerske. Pred poroko si je uredil svoje malo stanovanje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje, popolnoma nanovo. Med drugim je kupil jako lepo novo pohištvo. Vse je bilo urejeno „kakor v škatic“ za sprejem mlade para. Dne 2. septembra se je odpeljal nadučitelj k poroki in se je 4. vrnil v E-

bersdorf. Pa kaj je našel! Celo stanovanje je bilo enako — stranišče. Stene, tla, preproge, pohištvo, vse je bilo popolnoma namazano in pokrito s človeškim blatom iz šolskih stranišč. To je bil sprejem za mladi parček! Stanovanje seveda ni za rabo in nadučitelj ima veliko škodo. — To je nemška kultura, katero bi menda „Schulverein“ in „Südmarka“ rada naselila tudi med nami. Značilno je, da „deluje“ nemški župnik Otokar Kernstock, ki nam v istem listu (v pozdravu südmarkovskim zborovalcem v Celju) očita, da krademo Nemcem imetje tudi v tisti blagoslovljeni okolici. Rajši naj bi svoje nemške svinje učil najnavadnejše dostojnosti kot se briga za protikulturno delo „Südmarka“ na Spod. Štajerskem!

—š— **Poslanec dr. Verovšek in učiteljstvo.** V predzadnji številki „Sloge“ čitamo sledeče: „Naj tedaj g. poslanec (z ozirom na svoje zadnje članke v „Straži“) vzame na znanje, da ga slovensko štajersko učiteljstvo enkratavselej odklanja in iz njegovih rok ne rabi nobene milosti. — Slovenski katoliški narodni učitelj.“

—š— **Iz Bizeljskega nam pišejo:** V naši veliki občini imamo tri šole, izmed katerih je na šoli v Orešju popolniti učiteljsko-voditeljsko mesto. To mesto je sedaj že drugič razpisano in morebiti se vendar kdo izmed učiteljev usmili jako črnega oreškega okoliša — morebiti kak kranjski Slomškar. Bolj prebrisani morje pravijo namreč, da je Orešje „Bogu za hrbot“, in kak Slomškar bi vendar Orešljane milosti božji priporočil. Pa dosti je šale; govorimo o žalostni resnici! Ako bi bil kateri izmed učiteljev toliko pogumen, da bi prisil za to mesto, mu odkritosrčno povemo, da je Orešje 26 km od železniške postaje oddaljeno. V kraju se nič ne dobi, in 6 km daleč si mora živež prinašati pustiti; stanovanje slabo, vrta nič, voda daleč od šole in ljudstvo pa jako ubogo; zato je pa tudi učiteljstvu tako naklonjeno, da je že vse (štiri v 25 letih) tamošnje učitelje spravilo pred sodnijo na zatožno klop in enega celo ob kruh; pa kakor sem šele te dni zvedel, popolnoma po nedolžnem. Sedanji učitelj je deloval tukaj celih deset let, in bil je po priznanju uradnih oseb vštet med zavedne in delavne učne osebe, kakršnih Orešje nikdar več ne dobi; pa čudom čuda, tudi njega so hoteli po desetletnem trudapolnem delu — obglaviti. Sami smo Bizeljani in spoštujemo učiteljski stan, zato pa tudi z lahka ne svetujemo, da bi zašel kateri učitelj v to nevarno klerikalno gnezdo. — Če pa ima vendarle kateri od gospodov toliko poguma, mu pa enkrat za vselej svetujemo: Fünf Schritte vom Jedermanns — Leibe. Stanovski prijatelj.

—š— **Roditeljski sestanki v Čadramu pri Konjicah.** V ravnokar zaključnem šolskem letu sta se priredila na čadramski šoli dva roditeljska sestanka; eden (štirinajesti na tej šoli) dne 21. januarja, drugi (petnajsti) pa 27. avgusta. — Prvi je bil dobro obiskan. Predaval je tov. nadučitelj A. Brumen, o odpisovanju zemljiškega davka od po trtni uši uničenih vinogradov in o brezobrestnih posojilih za novo nasajanje vinogradov ter tov. učitelj Fr. Goletž o pokorščini. Z obema predavanjema so bili starši vidno zadovoljni; s prvim zato, ker jih je poučil, kako si morejo obnoviti po trtni uši uničene vinograde tudi v slučaju, da jim primanjkuje lastnih sredstev, z drugim pa zato, ker so uvideli, da je pokorščina pri vzgoji — doma in v šoli — neizogibno potrebna. In s tem si je šola dosti pridobila! — Na sestanku dne 27. avgusta je bil obisk prav dober; največji razred je bil natačeno poln; prepozno došli so se morali zaradi pomanjkanja prostora vrniti. Privlačna sila je bilo predavanje „Nekaj o boleznih v poletnem času“ na roditeljskih sestankih in prireditvah učiteljstva obče vrožnanega govornika gospoda dr. A. Sch w a b a iz Celja. Le-ta je v nad uro trajajočem poljudnem govoru tolmačil staršem poletni se javljajoče bolezni ter z njimi spojil nauk o prvi pomoči ponesrečencem in nalezljivih boleznih. Razpravljal je o solnčarici in solnčni kapi, o piku žuželk in kač, o streli in utopu; posebno pozornost je posvetil tudi bakterijam, provzročilkam nalezljivih boleznih. Vso to obširno stvarino pa je obdelal gospod govornik tako lahkoumevno in zanimivo, da si je ohranil pozornost poslušalcev do zadnje besede. — Ob koncu je zahvalil prireditelja roditeljskega sestanka, tov. nadučitelja Brumena, gospoda govornika za imenitno in aktualno predavanje, priporočal staršem ob sklepu šol. leta vpogled v šolska naznanila, proseč jih obenem, naj ne zanemarjajo dece v počitnicah, a je tudi naj ne izrabljajo za pretežka dela, ter zaključil v vsakem oziru dobro uspeši sestanek s ponovno zahvalo gospodu predavatelju, staršem in številnim gostom — tovarišem, ozir. tovarišicam.

—š— **Zakaj smo proti delitvi deželne šolskega sveta na Štajerskem?** V „Slovenskem Narodu“ čitamo: Na to vprašanje bomo dali docela odkritosrčen odgovor brez vsake bojazni, da nas klerikalci razkriče za „izdajalce slovenskega naroda“. Proti delitvi štajerskega deželne šolskega sveta samo zato, ker nečemo, da

bi tudi na slovenskem Štajerskem zavladale na šolskem polju take razmere, ki tišče sedaj pod klerikalno vladno ob tla naše kranjsko šolstvo. Dejstvo je namreč, da je padlo kranjsko šolstvo pod klerikalnim gospodstvom na najnižjo stopnjo, da je nas lahko sram pred vsem kulturnim svetom. V šolstvu odločuje pri nas zgolj politika in šopiri se najumazanejša korupcija. Pri nameščanju učnih oseb ni več merodajna sposobnost in kvalifikacija, marveč samo pripadnost h klerikalni stranki. Po deželi so večinoma povsod samo enorazrednice, a še te vodijo često nekvalificirane, ponajveč ženske učne osebe. Novo ustanovljene šole so pri nas prave bele vrane. A na Spodnjem Štajerskem? Vsak, ki sodi pošteno in nepristransko, mora priznati, da se stori tam za slovensko šolstvo neprimerno mnogo več, kakor pri nas na Kranjskem, čeprav je tam deželni šolski svet v nemških, pri nas pa v slovenskih rokah. Na Štajerskem so malodane že popolnoma izginile enorazrednice, zadnja gorska vas že ima najmanj dvorazredno, ako ne že trirazredno šolo, povsod se snujejo nove učilnice, a pri nastavljanju učiteljstva pa se gleda v prvi vrsti na sposobnost in kvalifikacijo, nikdar pa ne ali vsaj v toliki meri ne kakor pri nas na Kranjskem na politično prepričanje. In šolska poslopja tam in pri nas — razločujejo se kakor dan in noč! Če smo vzpriči takih notoričnih dejstev proti delitvi štajerskega deželne šolskega sveta, je to nekaj povsem naravnega, ker pač nečemo, da bi slovensko šolstvo na Štajerskem padlo na tako nizek nivo, na katerem se nahaja sedaj, žal, naše kranjsko šolstvo.

—š— **Pretrsujoč zločin.** Dne 25. avgusta t. l. je bilo, ko se je pisec teh vrstic prestrašil tako, da mu razjarjeni živci še danes miru ne dajo. Kaj se je pa vendar pripetilo? Poslušajte in strmite! Nekje daleč tamkaj na Goriškem se je zgodilo, kakor sem to čital v resnicoljubnem „Slovenskem Gospodarju“, da je nek tamošnji učitelj najbrže naprednega mišljenja — sam Bog mu grehe odpusti — nehal jemati pri tamošnjem gostilničarju ter mesarju meso, in to sredi meseca. Škandal! — Ta vse obsodbe vreden dogodek je treba nemudoma razglasiti po vsej Sloveniji, zakaj zaradi tega škandala hočejo uprizoriti poslanci S. L. S. na Štajerskem politični boj. Bojkotirajo hočejo namreč vse, kar se tiče učiteljstva, v prvi vrsti seveda regulacijo učiteljskih plač. Ljudje, ki se upajo na Goriškem nehati jemati meso in to sredi meseca pri mesarju, ki je slučajno nevede pristaš S. L. S., tudi na Štajerskem niso vredni, da bi jedli meso, temveč naj le prazne želodce po svetu neso. — Vsem onim pa, ki bi se morebiti zgražali ali obsojali ta vele-pomenljiv ter dobro premišljen korak naših klerikalnih slovenskih poslancev, se bo pa odrekel pogreb po rimsko-katoliških obredih ter se jim kratko malo prepovedal vstop v nebeško kraljestvo. Tovariši na Goriškem, kaj delate, kaj delate! — Sedaj pa še zaslišite besede v „Slovenskem Gospodarju“ z dne 31. avgusta t. l. Nemci ter štajerski deželni šolski svet namreč nimajo smisla za take ter enake pedagoške bojkote, temveč oni upoštevajo vrednost ljudske šole ter visoko ceni učiteljstvo; zaradi tega seveda pa tudi vsestransko napredujejo. Zato pa hočejo nazadnjaški poslanci S. L. S. dvigniti svoj narodni prapor, slovensko učiteljstvo odcepiti od Grada ter mu ustvariti svoj lastni deželni šolski svet po vzoru deželne šolskega sveta za vojvodino Kranjsko, v katerem pobožni Sušteršič uzda ter kroji požrtvovalne delavce na kulturnem polju narodov. — Tovariši, ali se že kaj veselite one dobe, ko boste počevali našo slovensko mladino po zastarelih načelih? Vam pa, lisjaki, povem še samo le-to: Tega grozdja ne boste nikoli zobali, viši previsko!

—š— **Kokarje.** Slavnemu uredništvu Učiteljskega Tovarisa v Idriji. Sidicujoč se na določbe § 19. tiskovnega zakona, prosim za sprejem sledečega četudi ne zakonitim določbam točno ustrežajočega popravka o dopisu, ki je bil pod naslovom „Kokarje“ v 34. broju „Učiteljskega Tovarisa“ priobčen: Ni res, da bi bili pri zadnjih občinskih volitvah zmagali pristaši „Kmetске zveze“, temveč edino res je, da obstojite v občini Kokarje že od nekdanj vsled zemljepisne tvorbe njenega okoliša dve krajevni, po toku reke Savinje in Drete imenovani stranki namreč Savinčani in Zadretčani. Kakih 12 let sem so pri občinskih volitvah zmagovali Zadretčani, letos pa so dobili večino Savinčani. Volilci obeh strank so kmetje, ki se po večini pečajo tudi z lesno trgovino in kmetijstvom. Ni res, da bi radi tega občina Kokarje prenehala se bojevati za pravice slovenskega jezika, temveč res je, da se da iz mišljenja vseh izvoljenih občinskih odbornikov hipotetično sklepati, da se bode ta boj dobojeval pod novim občinskim odborom. Pod dosedanjim odborom se je v vsakem slučaju končaval z zmago. Letos je ta boj dospel do vojaških oblasti, znamenja napovedujejo tudi temu štadiju zmago. Kdor se za taktiko boja zanima, in ker je zbujanje narodne zavesti ter poznavanje naših jezi-

kovih pravic tudi za slovensko učiteljstvo izborne važnosti, naj blagovoli čitati v Ljubljani izhajajočo „Občinsko Upravo“, v v kojoj se slučajno tega boja strokovno opisujejo. (Vseletna naročnina 6 K.) Učiteljski Tovariši pa blagovoli iz tega lista najvažnejše posneti. Novemu občinskemu odboru bode torej tretji najtrše orehe, kar jih meče država na slovenske občine v jezikovnem oziru (nemške pozivnice na orožne vaje, vojaške izkaznice „pas“, vojaške vloge o begunih itd. itd.). Ako se ne zgodi kaj izrednega, bode tudi novi občinski odbor zdrobil vse orehe, ki se mu bodo zalučali pod noge v znamenju preziranja ravnopravnosti slovenskega jezika. Dopis, ki se tu popravlja, se torej nanaša več na neprimerno poročila „Slovenskega gospodarja“, nego na dejstva v občini Kokarje ter ne pohaja izpod peresa nobene učiteljske osebe iz te občine, ni še torej podan utemeljen povod za resignirani vzdih „Tužna nam majka!“ — Na Gorici, dne 28. avgusta 1911. — Radoslav Knaflič, nadučitelj in občinski tajnik.

Goriške vesti.

—g— **Iz šolske službe.** Za provizorično učiteljico v Medani je imenovana Štefanija Jerman. Premješena sta učitelja Josip Erzetič iz Mirnika v Kožbano in Alojzij Toroš iz Kožbane v Mirnik. Za definitivno imenovanje je predložil deželnemu šolskemu svetu okrajni šolski svet v Sežani: Antona Merviča za nadučitelja v Povirju, Ivana Benkoto za Štjak, Jos. Macarola za Tomačevco, Jos. Pahorja za Sežano, Val. Frčona za Volčji grad, Ivana Furlana za Temnico, Mileno Žagarjevo za Lokev, Ano Macarolovo za Sežano. Učitelj Stanko Vičič je dobil trimesečen dopust. Premeste se: Pečka Avgust iz Braniče v Sežano, Ipavec Herman iz Sežane v Štomaž, Fakin Vinko iz Nabrežine v Branico. Silvester Caharija je imenovan iz Orleka za prov. vodjo v Divači, Josip Štrekelj pa v Komnu. Na novo so nameščeni: Sardoč v Komen, Pečenka v Nabrežino in Mayer v Orlek.

—g— **Proti slovenski šoli v Ločniku blizu Gorice.** Ločnik je pofurlanjena vas, vendar pa je ostal v njej slovenski živelj še toliko krepak, da obstoji v Ločniku slovenska šola. Proti tej šoli pa uprizarjajo Lahi nesramno gonjo. Sedaj hodijo najeti ljudje okolo slovenskih staršev ter jih nagovarjajo, naj pošljejo svoje otroke v laško šolo. Oblubljajo jim vse mogoče reči, las kajo se jim, samo da bi jih prehvapili ter ujeli v laške mreže, da bi ne bilo zadostno število slovenskih učencev ter bi se morala slovenska šola zapreti. Doslej je bilo otrok vedno nad 60. Upamo, da ostane tudi vbodoče tako, da bo slovenska šola v Ločniku rastla in ne nazadovala. V gonji proti slovenski šoli v Ločniku se odlikuje posebno tamošnji laški nadučitelj Ceschia. Tega mora šolska oblast prijeti in poučiti, kaj je njegova dolžnost v Ločniku. Mislimo, da se pa tudi iz Gorice same, od strani Slovencev stori potrebno, da se laške nakane temeljito preprečijo.

—g— **Südmarka v Primorju.** Südmarka je določila 10.000 K za zidanje nemške šole v Istri. Nekemu nemškemu trgovcu je plačala vse stroške selitve v Istro. Izdala je oklic, da hoče izdatno podpirati nemške trgovce, obrtnike in delavce v Primorju.

—g— **Razpisani štipendij.** Od 1. tečaja šolskega leta 1911/12 dalje, se podeli štipendij ustanove Jožefa Mikuša letnih 260 K za dijake slovenskih staršev, ki obiskujejo državno ali s pravico javnosti oskrbljeno srednjo ali višjo šolo v avstro-ogrski monarhiji. Pravico do ustanove imajo: 1. V avberski župniji rojeni dijaki; 2. V tomajski dekaniji rojeni dijaki; 3. V kubedski ali dolinski župniji ali v tržaški okolici v Bazovici ali na Proseku rojeni dijaki; 4. Za slučaj, da bi se ne oglašil nobeden izmed ravno navedenih upravičencev, imajo pravico dijaki, ki so rojeni v sodnem okraju Sežanskem ali Koprskem. Pravico predlaganja ima gosp. župnik v Avberju. Prosilci za ta štipendij morajo prošnjam priložiti krstni list potrdilo o cepljenju koz, ubožno izpričevalo ter poslednji dve šolski izpričevali, iste vložit najkasneje do 15. septembra t. l. potom predstojne šolske oblasti pri c. kr. namestništvu v Trstu.

Tržaške vesti.

—t— **Revizija ljudskega štetja v Trstu se vrši te dni.** Prišli so na sled raznim sleparijam, ki dokazujejo, kako se je delalo pri tržaškem magistratu. Bazen mnogih drugih falsifikacij se je dognalo, da so magistratovi mnogo slovenskih naznanilnic sploh spravili s sveta. Več Slovencev, ki so prišli te dni v vladna revizijske urade, je z začudenjem doznalo, pa njihovih naznanilnic sploh ni.

—t— **Imenovanje.** Slavoj Dimnik, suplent na c. kr. pripravljalnici za srednje šole v Trstu, je imenovan definitivnim učiteljem istotam; Viljem Šušteršič: pa provizornim učiteljem na istem zavodu.